

С Р Е Щ А

на др. **ТОДОР ЖИВКОВ** с представители на деловите среди
във Федерална република Германия

4 юни 1987 г., Бон, замък "Гимних"

На срещата присъствуваха: Ото Волф фон Амеронген - председател на Съюза на западногерманските промишлено-търговски камари и представител на Източния комитет на федералното стопанство, доктор Вилхелм Шайнер - председател на управителния съвет на "Круп", Йорг Хенле - председател на управителния съвет на фирмата "Кльокнер", Хайнц Дюр - председател на управителния съвет на АЕГ, проф. д-р Грете Шикенданц - председател на управителния съвет на "Квеле", Ернст Пипер - председател на управителния съвет на "Залц гитер", д-р Дазерт - председател на управителния съвет на "Саламандер", членове на управителните съвети на "Фолксваген", БАСФ, "Байер", "Манесман", "Дрезднер банк", "Тисен" и др.

ТОДОР ЖИВКОВ:

Уважаеми дами и господа,

Най-напред искам да ви изкажа сърдечна благодарност за честта, която ми направихте, като се отзовахте на моята покана да дойдете на тази среща. Искам да изкажа специална благодарност на господин Ото Волф фон Амеронген, който съдействува за осъществяването на тази идея.

Вие знаете, че аз съм на официално посещение във Федерална република Германия по покана на господин Кол. Искам още в самото начало на нашата среща да подчертая, че аз и придружаващите ме другари сме изключително доволни от гостоприемството, което ни се оказа, от вниманието; изключително доволни сме от плодотворните разговори и преговори, които водим тук във вашата страна.

Много полезни, откровени и плодотворни разговори проведох с федералния канцлер Кол, които продължиха няколко часа. Може да се каже, че ние се договорихме по всички или почти по всички въпроси на нашето двустранно сътрудничество. Вие знаете, че от едно столетие между нашите страни има традиционни връзки и приятелство. Имало е години, когато тези традиционни връзки са намалявали, но никога не са прекъсвали. И аз съм много радостен, че сега, изхождайки от новите реалности, от новата обстановка в света, тези традиционни връзки отново се възраждат и импулсират.

Разбира се, немалък дял за тези добри отношения и тази добра атмосфера допринесохте и вие, както се казва тук на Запад, бизнесмените, тъй като търговията, икономическото сътрудничество често пъти предхожда политическото равнище на сътрудничеството. И обратното, колкото повече се издига и разширява политическото сътрудничество, толкова повече условия се създават за развитието на икономическото сътрудничество.

И този път ние констатирахме, че между България и Федерална република Германия няма спорни въпроси, ние не сме обременени с никакви проблеми, възникнали исторически или сега, между нашите страни - освен това, че Федерална република Германия е капиталистическа държава, а ние сме една малка социалистическа страна.

Но, виждате ли, така се е разпоредила историята, че трябва да живеем заедно, да си сътрудним. Светът стана много малък в резултат и на научно-техническия прогрес, на съвременните транспортно-комуникационни връзки, на информационните потоци. Нашата планета сега представлява едно голямо село. А това голямо село все повече намалява, в смисъл, че все повече се създават условия за дружна работа, за разбирателство, за сътрудничество.

Аз няма да ви измъчвам с речи тук, вие сте представители на деловите среди, на най-крупните корпорации във Федерална република Германия. Искях само да кажа тези предварителни думи, които са и моята предварителна оценка за посещението ми във вашата страна: че то е плодотворно, че се почувствува взаимната воля да го разширяваме по-нататък. А в областта на икономическото сътрудничество у нас се разкрива зелена улица, създават се огромни възможности, като, разбира се, изхождаме от мащабите на Народна република България. Ние си даваме сметка, че не можем да се сравняваме с вашия огромен икономически и научен потенциал, но все пак България се развива, ако се започне лятоброенето на страната от моето издигане като пръв ръководител на партията и държавата, безкризисно повече от три десетилетия, с най-високи темпове в света. Вие знаете, че България беше изостанала страна. След нас в Европа беше само Албания, разбира се, не по вина на албанския народ. По икономически потенциал вече се изравнихме със социалистическите страни, изравнихме се и по жизнено равнище. А по някои направления, например в електрониката, ние държим бизнеса засега. Знаем, че всички социалистически страни - членки на СИВ, нашата икономическа организация, развиват бързо

електрониката. Така че, вероятно те ще ни настигнат и надминат. Но ние искаме и в бъдеще да държим бизнеса. Такава благородна задача сме си поставили.

Но аз не съм ви поканил, за да разговаряме за електрониката или по други конкретни проблеми, а просто да се видим. Сега у нас се провежда коренна реформа. Както се изразяваме, ние отиваме към следната схема - отгоре на общественото развитие е социализъм, а долу е капитализъм. /Оживление./ Да видим какво ще се получи от тази схема. Ако тя се потвърди в живота, това ще бъде много добре, тъй като ще разговаряме с вас на един език. А често пъти сега се получава монолог в нашия диалог.

Аз бих предложил нашата среща да протече така: да предоставим думата на др. Стоян Овчаров, който е сътрудник в моя кабинет и секретар на Комисията за технически прогрес при Централния комитет на партията. Председател на тази комисия съм аз, а той е мой помощник. Тя не е правителствена комисия, така да се каже, тя е в сянка, но ми се струва, че е много важна комисия. Той ще ви запознае накратко с новите реформи, които провеждаме в областта на икономиката, и как виждаме икономическото сътрудничество по-специално с вашата страна. По професия др. Овчаров е инженер, електрончик. Както виждате, млад човек.

СТОЯН ОВЧАРОВ:

Уважаеми дами и господа,

Аз ще очертая накратко основните моменти в икономическата реформа, която започна от началото на тази година.

Първата характерна черта на реформата е преминаването от централизирано към децентрализирано управление на икономиката

с помощта на икономически лостове. За нас това означава, че планът вече няма да има директивен характер, изпълнението на този план се осъществява с икономически лостове и с икономически интереси на производителите.

Вторият основен момент в нашата реформа е увеличаването на правата на основните производители в страната. Бих казал, че техните права ще съответствуват напълно на правата и самостоятелността, която имат фирмите-производители в западните страни. Ние считаме, че една такава активност, икономическа и финансова самостоятелност, ще даде възможност на нашите фирми-производители да работят на еквивалентни начала с техните контрагенти от източните и западните страни.

Третият момент в нашата реформа е преустройството на банковата система и превръщането ѝ в основен инструмент за развитието на икономиката. Банковата система се преустройва. Вчера беше публикувано решение на Министерския съвет, с което се създават осем банки в нашата страна. Те са ориентирани по основните сектори на икономиката. Всяка от тези банки обаче ще може да финансира производства и от други сектори на икономиката. Това са банки с инвестиционно предназначение, в които половината от първоначалния банков капитал принадлежи на държавата, а останалият капитал е собственост на стокотриизводители. В тези банки може да бъде привлечен също така чуждестранен капитал както от западните, така и от източните страни.

Следващият момент в нашето преустройство е пълното разгръщане на самоуправлението на нашите организации и стокотриизводители. Неотдавна с Декларация на Народното събрание собствеността

беше предадена за стопанисване и управление от стокопроизводителите и от техните трудови колективи.

Искам да отбележа още един момент в тази връзка - че ръководствата на нашите организации и стокопроизводители се избират от техните производствени колективи, което дава възможност да се прилага широк демократизъм в управлението.

В бъдещето, което започва всъщност сега, това преустройство на нашите стопански организации ще им даде пълна самостоятелност в приемането на решения за стопанска и търговска дейност вътре в нашата страна и извън страната ни. Затова не са необходими решения на нито един административен орган. Добро е това, което самата стопанска организация решава да предприеме. Тя носи пълна отговорност за приетите от нея решения, за риска. Ние считаме, че в новите условия някои организации, които не работят успешно, могат и да фалират.

Голямо внимание отделяме на възможността нашите стокопроизводители да могат да влязат в активни контакти с фирми от чужбина, да образуват съвместни предприятия за работа в нашата страна, за работа в други страни. Също така считаме, че ще бъде от голяма полза съвместната работа по организиране на консорциуми с привличане на производствен и банков капитал от различни източници както от нашата страна, така и от други страни - социалистически и капиталистически. Чрез новите форми на международно сътрудничество искаме нашата страна да се намеси още по-активно в международното разделение на труда с оглед да можем да обновим нашата материално-техническа база и в същото време да участвуваме успешно в международната търговия. Ние имаме планове в следващите няколко години да изразходваме около 10 милиарда марки в конвертируема валута за технологично обновяване и реструктуриране на икономиката.

Само с няколко думи искам да очертая основните сектори в нашата икономика. Един от секторите е телекомуникациите - възнамеряваме да изградим модерна телекомуникационна мрежа в нашата страна. Другото направление е свързано с електрониката, микроелектрониката и софтуера. Следващото направление е свързано с технологичното преустройство на нашата металургична база. Освен това ще преустройваме химическата и биотехнологичната промишленост, индустрията за производство на хранителни продукти, индустрията, свързана с производството на стоки за човека, както и традиционната сфера за нашата страна - туризма. В тези сектори разчитаме на активно привличане на чуждестранен производствен и банков капитал, за което ще се стараем да създадем благоприятни условия.

Ще спомена няколко от тези благоприятни условия: благоприятни условия за данък върху печалбата, възможност за износ на съответстващия дял от печалбата, а така също и пълно гарантиране на вложените капиталовложения на територията на страната. За тази цел имаме сключена спогодба с Федерална република Германия, която защитава интересите на двете страни. Ние разчитаме, че това сътрудничество ще бъде взаимноизгодно и капиталите, които ще бъдат привлечени в нашата страна, ще ни позволят да създадем такива условия за участието си в международния пазар, че да имаме достатъчно възможности да извършим плащания на получените банкови и други заеми. Считаме, че в тази насока, в зависимост от конкретните условия, могат да се използват гъвкави схеми за създаване на еквивалентност между получените капитали и възможността за тяхното връщане.

Това са основните моменти в нашата икономическа реформа. Ние считаме, че с нея ще бъдат създадени необходимите възможности за успешно влягане на чуждестранни капитали в нашата икономика, за съвместна работа с производители и банкови инвестиции от други страни.

Ако вие имате въпроси по отношение на конкретните приложения и аспекти на тази реформа, ще се постареем да ви отговорим. /Ръкопляскания./

ТОДОР ЖИВКОВ:

Както виждате, правилно казах, че отгоре остава социализмът, а отдолу е капитализъм. /Оживление./

:

Аз вече два пъти съм Ви виждал, господин Живков. Ние ще бъдем и на следващия панаир в Пловдив и бих се радвал да Ви видя отново на нашия щанд.

Аз представям един по-малък клон на немската промишленост - селското стопанство. Той има износ от 25 милиарда марки, петият по големина доставчик на валута.

За развитието на хранително-вкусовата промишленост чрез размяната на селскостопански продукти между нашата и вашата страна има значителни възможности. България изнася селскостопански произведения във ФРГ за 90 милиона марки. Би могло да се стигне до по-тясно сътрудничество, до коопериране в сектора месо и месни продукти. Но аз се интересувам дали от страна на България има желание и готовност за такова коопериране и особено се интересувам от въпроса как финансово ще се обезпечи това коопериране.

ТОДОР ЖИВКОВ:

Въпросът Ви е правилен и аз искам да дам отговор. Споменах, че България вече три десетилетия се развива стабилно, без социални сътресения, без икономически сътресения. Това не значи, че през тези три десетилетия не е имало трудности, че и сега няма трудности. Но трудности, които биха предизвикали социално напрежение в страната, не сме имали. Нашите задължения са около 3 милиарда долара. Това не е тайна. Но освен това имаме 1 млрд. и 200 млн. долара авоари в западни банки, част от тези авоари са тук, във ваши банки, но не мога да ви кажа точно кои. Освен това сме дали 2 млрд. долари кредити. От тях един милиард няма да получим, а един милиард ще получим. Така че практически ние задължения нямаме. И не бихме желали да си увеличаваме задълженията, искам откровено да кажа това. Трябва да отидем на такива решения, които да създадат условия ние да си плащаме честно: договаряме се и плащаме - било с тази продукция, която ще получим с ваша помощ, било от нашата износна листа, било в трети страни. Ето за това се касае. Разбира се, някои сделки ще бъдат преки, без тези обвързки, но главното трябва да се обвърже. Тези пет милиарда долара, които са ни необходими сега, за да можем да се преустроим до 1990-1995 г., имат вътрешно покритие.

Срещаме трудности в изплащането на оборудването. Трябва да намерим с ваша помощ най-гъвкавите възможности, за да можем да си плащаме. Ние желаем да си плащаме, а не да трупаме задължения и кредити. Кредитите трябва да бъдат фиксирани и изплатени. Досега не сме пресрочвали никакви плащания. Тук, във ФРГ, имаше

пресрочване, но се уреди. Ние си плащаме честно, възможности имаме. Но ако нещо стане, ще вземем от авоарите, които имаме.

Ето на тази основа, чрез нас може да се навлезе и в някои социалистически страни, с ваши приятели в Близкия изток, с наши приятели в Близкия изток. Ние даваме изключителни права на нашите стопански организации и търговски банки, които създаваме. Изключителни права! Такава реформа засега в социалистическите страни няма. От какво се ръководи тя? В теоретическото положение за социалистическата собственост ние пренебрегнахме един много важен мотив - че тя е създадена и се развива на основата на закона за стойността и стоково-паричните отношения. Ние отричахме стоково-паричните отношения и това ни задържа. Щом има стоки и стоково-парични отношения, то е ясно, че трябва да се съобразяваме с тази обективна закономерност. Така че не става въпрос да демонтираме и ликвидираме социалистическата собственост, а да я развиваме, като вземем за съюзник обективната закономерност за стоково-паричните отношения.

ПРЕДСТАВИТЕЛЯТ НА "ДРЕЗДНЕР БАНК":

По отношение на задълженията си България провеждаше една умна, консервативна, почти капиталистическа политика. Вашето име на държава, която получава кредити, е много добро. И аз искам да направя комплимент на България за нейните възможности да постигне успехи на пазарите. Ръководството на банковото дело в България е на много високо равнище. Смятам, че има благоприятни възможности за финансиране на плановете и замислите, които имате, чрез чуждестранни капитали. Сигурен съм, че моите колеги мислят същото.

ЙОРГ ХЕНЛЕ /"КЛЪОКНЕР"/:

За България това е един преломен момент. Много важно е първите експерименти, които вие ще предприемете, да бъдат успешни. Всички ще следят внимателно тези експерименти и в зависимост от това дали ще бъдат успешни или не ще реагират. Затова смятам, че ще ви помогне изграждането във вашата страна на една инвестиция, която да не ограничава децентрализацията, а ще подкрепя там, където има спирачки. Смятам, че ако има една такава инвестиция, която може да подкрепя и подпомага сътрудничеството и кооперирането, да разяснява вашата програма и на организациите и ведомствата вътре в страната, които все още не са разбрали това, което се осъществява и провежда, тя ще даде принос този замисъл да не остане само интелектуална идея, а да се реализира.

ПРЕДСТАВИТЕЛ НА "СТАНДАРТ ЕЛЕКТРИК":

Преди 14 дни бях в България и разговаряхме с ваши компетентни органи за телекомуникационната система, за която тук стана дума. Вашите възможности са много широки. Плановете ви се отнасят както до обществения, така и до частния сектор. Има известни банкови ограничения, но аз мога да ви уверя, че ние сме убедени, че горе-долу за една година тези ограничения ще бъдат премахнати.

Мога да ви уверя, че с голям интерес искаме да сътрудничим с институтите във вашата страна, искаме да реализираме този проект за телекомуникациите. Ние ще разработим проекта през следващите месеци.

ТОДОР ЖИВКОВ:

Аз съм в течение на тези преговори. Но що се отнася до ембарговите ограничения, това е въпрос, който вие трябва да уреждате. Лично аз смятам, че в перспектива тази линия, тази позиция няма да издържи изпитанията на историята, защото стоката не може да се затвори в зандан. Не могат и идеи да се затворят в зандан. Може да се затвори човек, но идеи и стоки в зандан не могат да се затворят. Така че това е временно, но създава трудности.

Що се отнася до селското стопанство и преработвателната промишленост, ние имаме развита консервна промишленост, свързана с преработката на селскостопански произведения. Големи производители сме на зеленчуци и изнасяме много пресен зеленчук. Но нашата база е остаряла, искаме да я обновим и модернизираме. Това е задачата. И ако намерим начин и възможности да уредим разплащането, ще можем да си модернизираме тази промишленост, която е важна за нас. А вие можете да спечелите някоя и друга марка. Не милиарди марки.

ДОКТОР ДАВЕРТ /"САЛАМАНДЕР"/:

Проблеми с ембарговата листа нямаме. Понеже промишлеността за обувки не може да бъде разглеждана отделно от другите, ние бихме се радвали, ако разговорите, които водим с Вас, не са само за обувки, а и за предварителната подготовка. Изолираното разглеждане на този въпрос няма да ни помогне.

ТОДОР ЖИВКОВ:

Доколкото съм информиран, представител на вашата фирма е бил в България и се водят преговори. В преговорите винаги има трудности, не бива да се отчайваме. Особено сега, когато все още бюрократията действа в България. Аз говоря за неща, които ще преустройваме. Ако вие имате такава бюрократия у вас, каквато ние имаме у нас, вие ще се провалите, ще фалирате. И това е едно доказателство за предимствата на социалистическия строй - при тази бюрократия пак съществуваме! /Ръкопляскания./

ОТО ВОЛФ ФОН АМЕРОНГЕН:

Господин председател на Държавния съвет,

Вярвам, че от името на всички индустриалци, които са представени тук, мога да изкажа благодарност към Вас, че ни посветихте тази вечер. И тъй като имаме голямо доверие във вашата страна, бихме искали предварително да благодарим и за вечерята, която ще ни дадете.

Господин председател, искам да Ви благодаря за доверието, което сте имали във Федерална република Германия, за великолепната изложба, която организирахте миналата година в ХанOVER.

Бих желал да направя само три бележки.

За подписването на договора за двойното данъчно облагане. Понеже това е една следваща крачка в тази насока, която ние приветствуваме, а именно по-тясно сътрудничество между предприятията. Искам да допълня, че независимо от всички закони, за мен най-важната победа е гъвкавостта. Това е най-важното условие за по-нататъшно добро сътрудничество. Гъвкавост за всеки отделен случай!

Кооперирането е най-важното, а законите са рамковите условия. Казвам това, тъй като ние водим подобни дискусии и със Съветския съюз. И аз не бих желал да фокусираме нашите разговори само върху създаването на съвместни предприятия, които, разбира се, несъмнено са най-високата форма на сътрудничество. Но между тях има безкрайно много стъпала на коопериране.

Втората бележка е в тясна връзка с това, което говорих за гъвкавостта в подхода. Стигаме до споменатия от Вас проблем за бюрокрацията. Аз не искам да започна спор или съревнование къде има повече бюрокрация, но бих желал да Ви кажа, че ние все още имаме много голяма бюрокрация. Но това не означава, че тя е в областта на сътрудничеството в чужбина. В това отношение Федерална република Германия е най-либералната страна в Европа и затова очакваме същото либерално третиране на въпросите и от ваша страна.

Третата ми бележка. Вие се докоснахте до една тема, а и тук вече беше казано нещо по този въпрос - за ембарговите ограничения. Не се срамувам да кажа нещо, господин председател на Държавния съвет, в този кръг: беше казано, че идеите са безсмъртни. По радио Люксембург има едно предаване, че музиката е международна. Но аз бих желал да допълня, че и технологията е международна.

ТОДОР ЖИВКОВ:

Правилно.

ОТО ВОЛФ ФОН АМЕРОНГЕН:

Наистина аз лично съм убеден /и ембаргото за износ на тръби доказва това навремето/, че ембарго ще има само там,

където става въпрос за чисто военни производства, които са свързани с отбраната на дадена страна. Всичко друго трябва да бъде свободно.

Господин председател на Държавния съвет, пропастта между технологичното сътрудничество в Европа не бива да става по-дълбока. Това се отнася особено за вашата страна.

Благодаря още веднъж най-сърдечно.

ТОДОР ЖИВКОВ:

Бихме могли да продължим нашия разговор около трапезата.

ОТО ВОЛФ ФОН АМЕРОНГЕН:

Да, много благодаря, че посветихте на нас тази вечер. Смятам, че това е една много правилна форма. Бих си позволил да припомня, че икономическите отношения на нашите страни са най-стабилни след Втората световна война.

ТОДОР ЖИВКОВ:

Вярно е.

ОТО ВОЛФ ФОН АМЕРОНГЕН:

Искам да поздравя лично Вас, че сте провеждали и провеждате последователно тази линия. /Ръкопляскания./

ТОДОР ЖИВКОВ:

Искам да направя само една бележка, преди да отидем на трапезата: сега бюрократизъмима навсякъде, важното е за кого работи бюрократизмът. Останах с впечатление, че вашият бюрократизъм работи повече за вас, а при нас работи повече за себе си./Ръкопляскания./